

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Wasze ręce dziesiąty numer Newslettera, na łamach którego staramy się podsumować ponad dwunastoletnią obecność polskich żołnierzy w Islamskiej Republice Afganistanu. Bieżący numer poświęcamy informacjom o działaniach na rzecz poprawy pozycji kobiet w Afganistanie. Więcej informacji o Polskim Kontyngencie Wojskowym znajdziecie na stronach www.do.wp.mil.pl oraz www.isaf.wp.mil.pl.

Redakcja.

PRAWA KOBIECI

Afganistan jest krajem, który pod względem obyczajowości, kultury i norm społecznych znacznie różni się od Polski. Różnice te można zauważyć m.in. w miejscu, jakie w społeczeństwie afgańskim zajmuje kobieta. Typowym obrazkiem jest widok kobiety ubranej w burkę starannie zakrywającą jej ciało. Rzadko kiedy porusza się ona sama. Zazwyczaj towarzyszy jej mężczyzna, lub inne kobiety. Składając wizytę w afgańskim domu nie spotka się w nim kobiet, które w czasie wizyty obcych przebywają w innej części domu. Poziom analfabetyzmu, który w całym społeczeństwie jest wysoki, w przypadku kobiet przewyższa średnią. Znaczna liczba kobiet w ogóle nie kształci się w żadnej szkole, a te spośród dziewcząt które chodzą do szkoły, często kończą edukację na poziomie podstawowym.

Milenijne Cele Rozwoju

CEL 2: Zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym poprzez zapewnienie wszystkim chłopcom i dziewczętom możliwości ukończenia pełnego cyklu nauki na poziomie podstawowym.

CEL 3: Promocja równości płci i awans społeczny kobiet poprzez wyeliminowanie nierównego dostępu płci do pierwszego i drugiego szczebla edukacyjnego do 2005 roku, a na wyższych szczeblach do 2015 roku.

CEL 5: Poprawa opieki zdrowotnej nad matkami poprzez zmniejszenie o ¼ wskaźnika umieralności matek.

Źródło:
<http://www.polskapomoc.gov.pl/Milenijne,Cele,Rozwoju,53.html#cele>

Poprawie pozycji kobiet w społeczeństwie na całym świecie dużo uwagi poświęca Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przyjęta w 2000 r. deklaracja – tzw. Milenijne Cele Rozwoju – wskazuje kilka priorytetów odnoszących się do kobiet. Wśród nich jest m.in. zapewnienie powszechnego dostępu do edukacji dla dziewcząt na poziomie podstawowym, poprawa opieki zdrowotnej. Działania te podejmowane są przez społeczność międzynarodową także na terenie Afganistanu. W swojej aktywności uwzględniali je także Polacy.

Wśród przedstawicieli władz lokalnych, z którymi polscy żołnierze mieli stały kontakt, były także panie. Jedną z nich kieruje Departament ds. Kobiet, a druga Departamentem Zdrowia. Są to jednak nieliczne wyjątki pokazujące, że Afganki dobrze radzą sobie na najwyższych stanowiskach, do których nie jest im łatwo dojść. By zmienić postrzeganie kobiet w społeczeństwie specjaliści z polskiego zespołu działającego w ramach Zespołu Odbudowy Prowincji (PRT) zrealizowali kilkanaście projektów edukacyjnych. Na szczególną uwagę zasługuje szkolenie z tematyki praw kobiet i dzieci, którego uczestnikami byli głównie mężczyźni. Słuchaczami na tym szkoleniu byli prawnicy, urzędnicy, a także mułlowie – osoby, których zdanie ma szczególne znaczenie w społeczeństwie klanowo-plemiennym. Co ważne, w roli wykładców na szkoleniu występowali wspólnie mężczyźni i kobiety. Był to kurs cieszący się dużym zainteresowaniem wśród uczestników. W trakcie trwania znacznie zwiększyła się liczba kursantów, przekraczając założoną pierwotnie liczbę.

EDUKACJA I ZDROWIE

Budowanie świadomości o równoprawnej roli kobiet w społeczeństwie było jednym z aspektów działalności Polaków w prowincji Ghazni. Równie istotne były starania

zmierzające do poprawy dostępu do edukacji oraz opieki zdrowotnej dla dziewcząt.

W pierwszej z tych kwestii uczyniono zdecydowanie więcej. W trakcie ponad pięcioletniej działalności PRT wyremontowało kilkanaście i zbudowało od podstaw kilka szkół dla dziewcząt. Wszystkie placówki zostały odpowiednio wyposażone, a uczennice otrzymały wyprawki szkolne i podręczniki.

Równolegle wspierano funkcjonowanie ośrodków kształcących przyszłych nauczycieli, w tym także kobiety. Podobnie należy traktować pomoc kierowaną do jedynego działającego uniwersytetu, na którym kształciły się także dziewczęta. Obok nauki szkolnej na poziomie podstawowym i średnim, polscy specjaliści pomogli w zorganizowaniu różnego typu kursów doskonalących. Uczestniczyły w nich m.in. pracownice administracji, wymiaru sprawiedliwości i mediów. W programach szkoleń, obok wiedzy czysto specjalistycznej, znalazły się zajęcia z obsługi komputerów, podstaw nauki języka angielskiego czy zasad prowadzenia firm.

Drugi obszar działalności to poprawa opieki zdrowotnej, w tym tej dedykowanej kobietom. Nie było to zadanie łatwe, gdyż w prowincji, podobnie jak w innych rejonach Afganistanu, wyraźnie odczuwalny był brak kobiecego personelu medycznego. Częściowym rozwiązaniem tego problemu były szkolenia zawodowe organizowane dla kandydatek do pracy w służbie zdrowia. Równie istotne było wsparcie sprzętowe i merytoryczne udzielone placówkom opieki zdrowotnej, zwłaszcza miejskiemu szpitalowi w Ghazni. Ze środków polskiego MSZ sfinansowano remont oddziału położniczego oraz zakupiono specjalistyczne wyposażenie. Kilukrotnie przekazano też specjalistyczne wyposażenie przekazane do kontyngentu za pośrednictwem działających w Polsce organizacji pozarządowych. Dużym zainteresowaniem, zwłaszcza ze strony kobiet i ich dzieci, cieszyły się tzw. MEDCAP-y, czyli cyklicznie organizowane wyjazdy personelu medycznego Polskiego Kontyngentu Wojskowego do wiosek oddalonych od centrum prowincji. W czasie każdej takiej akcji przyjmowanych było kilkadziesiąt pacjentek, dla których często był to jedyny kontakt z lekarzem.

AKTYWIZACJA ZAWODOWA

Ważną rolę, w kontekście zmiany pozycji kobiet w społeczeństwie, odegrały działania związane z aktywizacją zawodową. Wśród kursów i szkoleń, których celem była nauka zawodu, szczególnie dużo adresowanych było do dziewcząt i kobiet. Oprócz wspomnianych kursów dla pracownic administracji dużym zainteresowaniem cieszyły się zajęcia nauki tkania dywanów połączone z nauką czytania i pisania. Wiele chętnych było na kursy krawiectwa i fryzjerstwa. Wszystkie te szkolenia łączono z wykładami na temat drobnej przedsiębiorczości, tak by nauczyć kursantki, w jaki sposób mogą czerpać dochód ze swojej pracy. Fakt, że kobieta potrafiła zarobić pieniądze dokładane do domowego budżetu stopniowo poprawiał pozycję kobiety w rodzinie.

Wśród zawodów, do których przygotowywały się Afganki, był też zawód policjanta. W kursach organizowanych w Akademii Policyjnej prowadzonej przez polskich żandarmów uczestniczyły także kobiety. Niemal wszystkie, które rozpoczęły naukę, otrzymywały świadectwo ukończenia szkolenia, a następnie kierowano je do pracy na terenie prowincji Ghazni.

Innym zawodem, w którym Afganki znalazły swoje miejsce, były media. W trakcie kilku edycji kursu zawodowego adresowanego do przyszłych dziennikarzy radiowych i prasowych liczącą się grupę stanowiły kobiety. Był to jeden z warunków, jakie spełnić musiały redakcje kierujące na kurs swoich pracowników. Wśród zgłaszanych kandydatów musiały być panie.

Podane przykłady pokazują, że obecność Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie, obok podniesienia poziomu bezpieczeństwa i odbudowy zniszczeń wojennych, przyczyniła się też w pewnym stopniu do poprawy losu kobiet. Poprzez liczne działania, zwłaszcza organizację szkoleń i kursów, udało się zwiększyć liczbę kobiet aktywnych zawodowo oraz korzystających z dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej. □